

Председник Миша Трифуновић за, Известилац др. Славко Шећеров за, Милорад Вујичић за, Војислав Лазич (није овде), Јован М. Јовановић (није овде), др. Грегор Жерјав за, Јован Маговчевић за, др. Светислав Поповић за, Јосип Дрофеник за, Машин Хусени (није овде), Радомир Филиповић за, Хусејин Алић (није овде), Стјепан Барић (није овде), др. Анте Дулибић (није овде), др. Јанко Шимрак (није овде), др. Љуба Поповић за, Веља Вукичевић за, Маглајлић Ибрахим (није овде), др. Шуменковић Илија за, Вилдер Већеслав за, Јуре М. Врсаловић (није овде), Јован Тоновић (није овде), др. Момчило Нинчић за.

Председник **Миша Трифуновић**: Господо, 13 је гласало за. Потребно је... (Др. **Славко Шећеров**: Један против!) Ко је против? — (Др. **Славко Шећеров**: Барић!) Барић није овде.

Ова ствар, господо, није свршена. Данашњу седницу закључујем, а заказаћу идућу за данас после подне. (Приговори.) Онда ћу заказати седницу за сутра у 10 сати пре подне. (**Милорад Вујичић**: Сутра у 10 сати има седница Одбора за недељу земље; Одредите седницу за после подне.) Онда сутра за после подне у 4 сата: продужење данашњег дневног реда.

(Седница је закључена у 11½ часова.)

XII. СЕДНИЦА

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ

СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

држана 23. новембра 1921. г. у Београду.

Председавао председник **Миша Трифуновић**.

Секретар др. **Павле Чубровић**.

Присутна су била господа Министар Финансија др. **Коста Кумануди** и референт Министарства Финансија **Михајло Протић**.

(Почетак у 16.30 часова.)

Председник **Миша Трифуновић**: Господо, отварам 12. седницу Законодавног Одбора. Молим да чујете записник прошле седнице.

Секретар др. **Павле Чубровић** чита записник 11. седнице Законодавног Одбора.

Председник **Миша Трифуновић**: Има ли примедба на прочитани протокол? (Нема.) Објављујем, да је протокол примљен. Молим да чујете молбе које су приспеле Одбору.

Секретар др. **Павле Чубровић** (чита): Главна Управа удружења деловођа и писара моли, да се исплаћује додатак од 250 динара и оним општинским деловођама, који немају за то квалификације;

Паробродарска друштва моле, да се поморски саобраћај не одваја од осталог саобраћаја и да остане у компетенцији Министарства Саобраћаја;

Савез новчаних и осигуравајућих завода моли, да се чл. 31. привременог закона о буџетским дванајстинама елиминира;

Кућевласници из Суботице моле, да се све уредбе и наредбе о становима ставе ван снаге.

Све ове молбе упућене су надлежним одсецима.

Председник **Миша Трифуновић**: Одбору су стигли, господо, извештаји од I. секције, која је поднела извештај о уредби о организацији државног добра Беога и III. секција поднела је извештај о уредби о иселарању.

Господо, прелазимо на дневни ред. На дневном је реду претрес извештаја I. Одсека о уред-

бама, које се тичу пореске политике. Као што знате, ми смо прошли пут приступили гласању и како тада није био довољан број чланова присутан, то сад молим, да поново приступимо гласању. Г. секретар ће прозивати и ко је за, гласаће »за«, а ко је против гласаће »против«.

Секретар др. **Павле Чубровић** прозива чланове законодавног одбора и они су гласали овако:

Михајло Живковић за, **Јован Маговчевић** за, **Милосав Рајчевић** за, **Већеслав Вилдер** за, др. **Илија Шуменковић** за, др. **Љуба Поповић** за, **Хусејин Машин** (није овде). **Нурија Поздерац** (није овде), др. **Светислав Поповић** за, др. **Славко Шећеров** за, **Љуба Јовановић** за, др. **Анте Дулибић** против, **Јосип Дрофеник** за, др. **Грегор Жерјав** за, **Војислав Ј. Лазич** против, **Јуре М. Врсаловић** против, **Стјепан Барић** против, др. **Јанко Шимрак** против, **Милорад Вујичић** за, **Веља Вукичевић** за, **Госар Андреј** против, **Милош Трифуновић** за, др. **Павле Чубровић** за.

(После гласања.)

Председник **Миша Трифуновић**: Резултат је гласања, господо, овај: гласало је свега 21 посланик; за гласало је 15, а против гласало је 6. Оглашујем, да је Законодавни Одбор решио: да се уредба о порезу на пословни промет врати Секцији. Дакле, ова уредба је враћена Секцији.

Има реч г. Министар Финансија.

Министар Финансија др. **Коста Кумануди**: Господо, пре по што бисмо прешли на прегресање осталих уредаба Министарства Финансија, ја вас молим, да ми допустите да учиним једну изјаву.

Помоћник Генералног Директора непосредних пореза, г. **Стојиљковић** на једној од прошлих седница Законодавног Одбора тврдио је: како у Србији на име пореза на ратне добитке није до сада ништа наплаћено. То тврђење у суштини, господо, није тачно. Допустите, да у неколико речи

кажем на који је начин порез на ратне добитке заведен и на који је начин проведено његово извршење.

Закон о порези на ратне добитке претрпео је у теку последње три године многобројне измене. До редакције, која је данас у важности и која се данас примењује, није се могло доћи све до финансијског закона за 1920./21. годину тако, да је порез на ратне добитке ступио на снагу тек онда, када је тај финансијски закон добио обавезну силу, а то је било тек 26. октобра 1920. године. Финансијске власти у старим границама Краљевине Србије и Црне Горе нису могле одмах отпочети да примењују овај закон и то из разлога, које ћу сада навести. На првоме месту, у то време, кад је финансијски закон за 1921. год. ступио на снагу, од почетка је рад на привременој аконтацији пореза за 1919. год. па одмах затим прешло се и на редован разрез пореза за 1919. и 1920. год. У старим границама Краљевине Србије финансијске управе нису чисто пореске установе, поред тога што сви порески послови спадају у њихову компетенцију, оне се баве и још осталим финансијским питањима, која стоје у ближем или даљем додиру са Министарством Финансија, тако да финансијске управе нису биле у могућности да оваква два посла спроведу непосредно: разрез редовног пореза и разрез пореза на ратне добитке.

Сем тога морам констатовати и то, да у времену, кад је овај порез требало почети примењивати, финансијске управе у старим границама Краљевине Србије и Црне Горе нису располагале довољним бројем особља нити су имале довољно спремног чиновништва. То је био разлог да је разрез овога пореза на ратне добитке почео ефективно да се врши тек у 1921. год. Међутим, господо, десило се ово. Порески одбори, који су пре свега имали да утврде аконтацију за 1919. год. па за тим да спроведу и редован разрез за 1290. год., ти су порески одбори или услед недовољних ујутстава, која су им била дата или услед погрешног разумевања законских прописа, ти порески одбори разрезајући порез у исто време везивали су оба два пореска облика и редован порез и порез на ратне добитке, тако да се може са свим слободно да тврди да разрез пореза било привременог за 1919. год. или колико је извршено за 1920. год. обухвата и редован порез и порез на ратне добитке. Од ту да су многобројне жалбе морале доћи, пошто је порез редован самим тим, што је обухватно и један и други облик, морао бити већи него што је требало да буде. Дошле су многобројне жалбе. Међутим поред свега тога за 1919. и 1920. год. порез је ипак наплаћиван тако, да у тој наплати порезе, и ако је она противна закону, налази се и редован порез и порез на ратне добитке. Међутим, као што рекох, закон је наређивао, да се порез на ратне добитке разреже сасвим одвојено од редовног пореза. Према томе, жалбе су морале бити поништене, али је остало то, да је порез овако разрезан, то јест и као редован порез и као порез на ратне добитке, ипак наплаћиван. Према томе, господо, изјава коју је дао помоћник генералног директора непосредне порезе, она је формално тачна у томе смислу што, порез на ратне добитке у старим границама Краљевине Србије и Црне Горе није наплаћен као порез на ратне добитке, али је у суштини нетачан због тога што је једновремено наплаћен са редовним порезима.

Када су ове жалбе биле поништене, онда се приступило редовном разрезу пореза на ратне добитке. Морам констатовати, да тај разрез порезе, који је наступио после, није правилно извршен и да је готово морао свуда бити поништен и сада се понова извршује. Међутим, као што кажем, у државну касу ипак је ушао порез на ратне добитке заједно са редовним порезом.

У колико сам могао констатовати, господо, по стенографским белешкама, поједина господа посланици поводом ове изјаве тврдили су, како порез у Србији у старим границама Србије или није наплаћиван никако или је наплаћиван врло мало, и пита више, да има извесних пореских облика у којима није никако наплаћиван. Допустите ми, да према подацима, које има Министарство Финансија, изнесем како стоји стање разреза и наплате пореза у целој нашој држави. Ја имам овде податке, који иду од 1. јануара 1919. год. до 31. октобра 1921. г. За то време са задужењем порезе стоји овако: У Србији и Црној Гори задужење износи 149,137.610 динара; у Словенији 145.909.750 динара; у Босни и Херцеговини 134.026.000; у Хрватској и Славонији 167,320.000; у Далмацији 9,645.829 динара; у Војводини немамо података о задужењу. Наплаћено је у истом периоду времена од 1. јануара 1919. до 31. октобра 1921. овако: у Србији 155,113.000 динара односно 104%. Ова велика наплата, која изгледа несразмерна према задужењу долази одатле, што је задужење извршено у 73 финансијске управе, а дефинитивног задужења још нема за 60 финансијских управа.

У Војводини је наплаћено 97,407.250 динара односно 66 и $\frac{1}{3}$ %; у Босни и Херцеговини наплаћено је 89,528.500 динара односно 66 и $\frac{1}{2}$ %; у Хрватској и Славонији је наплаћено 139,879.500 динара односно 82 и $\frac{1}{2}$ %; у Далмацији наплаћено је 9,662.500 односно 100% и у Војводини је наплаћено 143,544.790 динара.

Што се тиче специјално пореза на земљиште, о коме је такође говорено на једној од седница Законодавног Одбора, у Србији за 1919. г. тај је порез задужен и наплаћен у износу у старим границама Краљевине Србије за 6,438.978 динара а у новим областима Краљевине Србије 1,682.728 динара. У години 1920. и 1921. у старим областима 4,178.760 динара а у новим областима Краљевине Србије 874.507 динара. Према томе из ових података мора се доћи до закључка, да је порез у Србији и задужен и наплаћен а специјално порез на земљиште да је наплаћен готово у пуној мери, да није остало на дугу ништа.

Председник **Миша Трифуновић**: Има реч г. известилац.

Известилац др. **Славко Шећеров**: Мени је жао, што г. Виловић није овде, који је тврдио, да у Србији није ништа наплаћено од земљарине. Ја сам рекао, да ћу у једној од идућих седница изнети податке о томе колико је процентуално наплаћено у појединим крајевима. Мислим, после изјаве г. Министра да то није потребно и молио бих господу посланике из његовог клуба, да му обрате пажњу на ове податке, које је изнео г. Министар.

Председник **Миша Трифуновић**: Господо, сада је на реду и други известилац бр. 40. списка уредбе. Има реч г. Шећеров.

Известилац др. **Славко Шећеров:** Број 40. српска Уредаба, Привремени закон о државној трошарини, таксама и пристојбама од 27. јуна 1921. године, «Службене Новине» број 152/21.

У овом закону садржане су све дотле издаване одредбе о таксама и трошарини. Њиме је проширено поред ранијих 70 још 99 тарифних бројева Српског Закона о таксама и три новозаведена тарифна броја, који су протегнути такођер на целу Краљевину. Овим законом обухваћене су све раније издане одредбе о трошарини и таксама, у колико нису измењене ни укинуте. Замењена је стара трошаринска тарифа новом и протегнути су прописи српског закона о таксама са његовом тарифом и правилником и на предраћну Црну Гору.

Одсек предлаже, да се овај привремени закон прими са неким изменама.

Ја бих молио, да Одбор претресе у начелу овај привремени закон о трошарини, па да у специјалној дебати говоримо о изменама, које секција предлаже.

Војислав Лазић: Ја сам свестан тога, да у данашње време кад је канцеларијски материјал много скупији, него што је раније био, таксе не могу остати онолике колике су раније биле. Али мени изгледа то да је код појединих тарифних бројева много и сувише, да су поједини радови, односно поједине радње, оптерећени сувишним таксама, да због тога грађанство мораће престати да обавља те послове услед претерано сувишних такса, те да на тај начин пресуши тај извор, који је био раније, или ће то изазвати у народу једно страховито негодовање. Ми смо ових дана, господо, имали непрестано предлог законски о оптерећивању народа разним дажбинама и разним порезима. Мени се чини, господо, да је влада учинила један јуриш на народ порезивањем у разним правцима. Ми смо ових дана имали порез на промет с повишавањем приреза од 25—50%, повишавањем непосредних пореза на земљиште трипало. (Известилац др. **Шећеров:** То је укинута.) Ми смо имали уредбу, која ако се не укине, постаће закон. Сем тога што се трипало повишава непосредни порез на све облике земљишта, то повишавање повлачи за собом и повећавање свих постојећих приреза. Па онда, господо, имали смо повишавање трошаринских ставова, дакле једном речју влада је употребила у свима могућим правцима принцип да само што више народ оптерети, не мислећи на то да ли ће то народ моћи издржати или не. Тако исто да би влада што више од народа испрела, она је чак и једну банку, која је донекле могла служити као народна установа, која је народу помагала, претворила у једну обичну банку. На пример треба да се Управа Фондава претвори у обичну банку, те да нас и она експлоатише.

Влада се није старала и не стара се да укине стране делегације, односно наше делегације на страни, које постоје без икаквога циља и вуку плату без икакве потребе; не стара се о томе да смањи број излишних установа које постоје у земљи, а тако исто да смањује чиновништво у појединим установама, којих имамо и сувише. Н. пр. у прошлој години било је по три и до четири учитеља на плати у једном месту, а нико од њих није био на дужности. У осталим државним надлештвима било је још много горе. Мени се чини да владина финансијска политика не иде оним правцем, којим би требала да иде. Најкарактери-

стичније је овде то, којим путем влада тежи да спроведе све намете на народ. Она мисли да учини то једним заобилазним путем, а не једино правилним путем, преко Народнога Представништва, које је једино надлежно да каже своју реч о том оптерећењу народа. Све ове уредбе, које ми претресамо а тичу се дажбина, које се ударају на народ, датирале су под 27. јуном, уочи самог дана изгласавања Устава, те по томе ја сумњам, да су оне биле готове до тога дана, него верујем, да је само искористио члан 130. Устава и датирале 27. јуном, како би се само обинила Народна Скупштина, која је једина надлежна да вотира влади кредите и да каже своју реч о опорезивању народа, која је дакле једино надлежна да те законе редовним путем донесе.

Из овога пројекта види се, да је Влада више полагала на вароши дајући таксе варошима, да њима подмирују поједине своје потребе. То право на наплату такса сада им је много више проширено по што су га имали по ранијем закону, који је важно пре овога рата. Тако, варошке општине су појачале своје пијачне таксе, затим таксе за калдрмину, а београдска општина је већ специјално заштићена: њој је дато специјално право и она је установила читав низ пореза на све могуће производе, који се доносе у Београд. Међутим Влада се није постарала о томе, да да могућности и сеоским општинама да живе и да своје приходе подмирују из тих такса. Оне су остављене саме себи. Оне имају право на наплату оних такса, које су још пре рата имале право наплаћивати. Зато је Министар Финансија мењајући досадашње и уводећи нове тарифне ставове требао створити могућности и сеоским општинама, да и оне по овоме закону могу имати бар неких прихода. Јер свакако да и сеоске општине купно стаје хартија и канцеларијски материјал као и државна надлештва и општине не могу саме те таксе да прописују, јер немају законског ослоњаца. То констатујем само због тога да се види, како се у општите на сваком месту заборавља село, сеоско становништво па чак и сеоске општине. Те општине остављене су саме себи и морају да порезују своје грађане прирезима тако страшнима, да има општина где ти прирези износе 500% порезе. Таксе код редовних судова остале су исте као и пре рата.

Стога, господо, што не могу поклонити влади поверење за вођење овакве финансијске политике, ја ћу гласати против овога закона.

Председник Миша Трифуновић: Има реч г. Дрофеник.

Јосип Дрофеник: К теј точки морам настати припоминити. Та законски начрт обсега трошарино на вино кот. сплошно трошарино. С тем се годи винородним крајем наше државе велика кривица. Винарство је велеважна паного народнега господарства, а катеро се бавијо баш најревнејши кметје. Зато вирашам г. финанчнега министра: али је вољан, извзети вино из сплошне трошарине ни та приделек подвречи само специјални трошарини какор је то до седај било?

Господје, велика разлика је в тем, че је вино предмет сплошне трошарине али па само специјалне трошарине. Кајти че бо вино подвржено специјални трошарини, је кмет прост разних шпикан ни је не бодо веч догајали тако жалостни случаји какор на пр. пред недавним часом на Долен-

скем, кјер се превеч натапчши финансијри стрелали на непоучене, сицер добре људи.

По закону је, какор сем јаз видел, кмет виноградник пополнима опрошчен трошарине на вино, коликор га пошје сам дома. Виноградник је должан само пријавити свој приделек: он је под контроло. Че не пријави, је тихотанец ни се кот так заследује. Трошарина се мора плачати само, че се вино прода. Зато мислим, да би било паметно, да се та контрола сплох опустити, кер не принаша држави никаких дохотков, ампак је само вир разних шпанк в драгим апаратом.

Од других стварех бомо говорили при специјални дебати. Ту доставим само ше некај гледи такса, ки се плачујејо об преносу иметја. Ми не смемо водити само финансијне политике, ампак туди аграрно политико. Ми морамо гледати, да се власти стална мањша кметска посества охранијо. Вземимо случај, да умрје оче. Удова мора плачати тако преносно таксо, да мора али посество продати али га на тако обременити да не море дихати. Зато би предлагал, да би се уведел насус за случаје, ко приде иметје на вдово али на сина, (на сородство в првем колелу), без давчних и таксних пренос. Тако би се пчитил стални кмет, ки је стебер. Пач на се лакхо звишајо преносне таксе при посествих, ки предејо лето за летом в друго роко.

Просил би господа финансијнега министра, да уопштева наведенe ствари ни да пристане на тозадевне предлоге, ки се бодо ставили при посадезних точках. Че бо наше захтеве уопштевал бом гласовал за предлог; сицер бом на морал жал гласовати проти предлогу.

Председник **Миша Трифуновић**: Има реч г. Јуре М. Врсаловић.

Јуре М. Врсаловић: Ја ћу, господо, говорити само о закону о трошарини на вино, пошто је мој друг говорио о осталим уредбама. Ја ћу говорити о трошарини на вино зато, што она осим ошће неправедности као и сваки други трошарински порез погађа једнако све слојеве без обзира на њихово имуњствено стање, садржи и друге двије крушне неправде. Прва неправедност, коју тај намет садржи, јесте та, што овај намет није протегнут на целу државу, него само на оне крајеве, који су били под аустро-угарском монархијом. Друга неправедност, коју овај намет садржи, је та, што сличан намет није протегнут на остале пољодјелске производе као на пример на жито, кукуруз и стоку.

Овај закон о трошарини особито погађа виборне крајеве, међу које спада нарочито Далмација, Далмација која је искључиво, може се рећи, виноградарска земља. Далмација која од виноградарства живи овим ће законом бити тешко погођена као најсиромашнија земља у нашој Краљевини. Осим тога Далмација сада преживљује тешку економску кризу, јер филоксеро хара те крајеве. Уместо да држава и влада изађе на сусрет становништву Далмације, како би она што пре обновила пропале винограде, она му намеће на врат тежак јарам као што је овај закон о трошарини. Ваља да знате, господо, да осим државне трошарине наше пречанске вароши, у које се већином далматинско вино извози имају и своје градске даће тако, да један литар вина кад дође на пример у Загреб има да плати 5—6 круна намета по литру и онда питам ја Вас, господо, пошто

вино мора да буде, кад се на мало продаје, или пошто сељак мора вино да даде, ако хоће да га прода?

Још једна околност има која заслужује нарочиту пажњу, а то је саобраћај Далмације и њезина удаљеност од државних центара и њезина слаба веза са иностранством, куда се то вино извози. После губитка Трста и Ријеке извоз и увоз у Далмацији је врло отежан и скуп, тако да једна ствар, коју хоћемо из Далмације да извозимо, нас стоји много труда и трошка. Ја мислим, да баш обзиром на ову околност не би се морала ова трошарина да увађа за Далмацију. Ради тога молим, да се овога намета на вино ослободи и Далмација, као што су и још неки крајеви ослобођени. Услед ових слабих веза далматински сељак, не само што мора да продаје јефтино своје производе, него мора и скупије да плаћа оно што кулује. На пример услед слабих комуникационих веза, он мора жито да плаћа скупије, јер га подвоз дође коштати један динар по кг. попречно за превоз.

Осим тога, господо, пошто ова трошарина није уведена у целој држави, она ће дати нове хране противдржавним елементима, да народ не престано удцају овом неправдом, јер ова трошарина није проширена на целу државу. Неко ће казати: на тај или сличан порез је постојао и за време Аустрије. Али, господо, то није оправдано, јер оно што је постојало за време Аустрије не мора да постоји сада. Та није била, господо, ово једина неправда, коју смо ми трпели под Аустријом, али оно што смо тада трпели не морамо сада да трпимо. На још кад би се ова пореза наплаћивала на онај начин, као што се је наплаћивала за време Аустрије. Још би некако било подношљиво, наиме да се трошарина плаћа, кад дође из другог села, а нек се не плаћа у селима, где се производи, како би радници и чиновници, који вино троше могли јефтиније да добију вино, то би још било некако подношљиво. Али по овом новом систему се та пореза другачије наплаћује и народ се противу тога бунити. Било је шта више много протесних скупиштина, а по неке скоро да се пису и крвљу завршиле. Зато бих ја молио господина министра финансија, да ову трошарину укине, јер предвиђам, да ће она изазвати у нашем пучанству велико огорчење.

Др. **Анте Дулибић**: Господо, све ово што је говорено сада о трошарини на вино спада у специјалну расправу, кад дође на дискусију члан 6. Онда ћемо, господо, о томе подробније говорити. Ја сам сада узео реч, да кажем нешто о једној другој ствари. Овде, господо, овако како се закон примењује у пракси изгледа, да се полази са становишта, да се овај пропис што се тиче трошарине на вино односи и на Далмацију. Међутим то не стоји. Искључују се у закону оне области, у којима се до сада није наплаћивала трошарина, а Далмација спада међу такве области. То сам хтео да напоменем уопште. Овај закон о државној трошарини био је обнародован у јулу месецу ове године, и нико у Далмацији, господо, није ни наслућивао — док није дошло до пописивања вина у септембру и октобру — да се ова трошарина и пропис члана 6. може да протегне на Далмацију. Овај закон о трошарини је израдила влада и парламенат се са њим до данас није бавио. Кад смо ми сви — а било је ту и учених људи и правника — читали ову одредбу, ми смо сви били уверени,

то могу отворено са потпуном душевношћу рећи, да се овај закон не односи на Далмацију, него да за њу остају исти прописи као и до сада, да ће се наиме трошарина на вино, наплаћивати само при увозу вина у таксативно законом одређена места, и то по старим прописима, на које се одредба изрично позива. Ја знам, да држави треба новаца. У досадашњем опсегу ако трошарина при увозу буде осам круна или нешто више, ми се тому нећемо противити и против тому устајати, али да се Далмација — изузев при увозу вина у ова места — подвргне трошарини, то се противи изричитом слову овога закона и морало је да свакога огорчи. Толико сам хтео сад да кажем, а у специјалној дебати вратићу се поново на ствар и опширније ћу образложити своје становиште.

Министар Финансија др. **Коста Кумануди**: Господо, ја се слажем са господином Дулибићем, да ово питање, које је овде покренуто, спада у питање специјалне дебате и ми се можемо вратити на ову ствар, кад будемо дискутовали о појединим члановима овога предлога.

Што се тиче говора господина Врсаловића, ја бих хтео само да напоменем то; да ово није ништа ново и да ови прописи, који се налазе у овом предлогу у главном су исти са онима, који су раније постојали. Према томе, ми ни не заводимо ниједан посредан порез, који није постојао.

У говору господина Врсаловића има извесних контрадикција, које је тешко помирити. С једне стране господин Врсаловић замера, што та такса није проширена на све крајеве, већ се наплаћује само у границама Старе Србије, а са друге стране тражи, да се Далмација узме од овога. Ако хоћемо; господо, једнакост за све крајеве, онда треба да оно, што важи за све крајеве, важи за Далмацију као и за Србију. Разлог, што се тамо није та такса наплаћивала, тај је, што и ова уредба о трошарини и остали порески закони су привремено законодавство и имају прелазни карактер. А кад будемо стварали законе и изједначивали законодавство наше Краљевине, ми ћемо то учинити. Ми стварамо сада само буџетске законе, који ће дати прихода за 12 месеци колико је неопходно потребно и без кога ми не можемо одржати буџетску равнотежу. Оно основно законодавство, које ће важити за све покрајине, тек се израђује и требаће још доста времена да изједначимо наш порески систем и таксе за целу нашу Краљевину.

Мене је изненадило у говору господина Врсаловића, који потезе тај дух једнакости, па тражи да се сва трговина као жито и стока и све оно без чега народ не може да буде, оптерети порезом. Ја мислим, да господин Врсаловић, баш као посланик те странке којој припада, не би смео тражити тако екстензивно повећање пореза и такса. Господо, по моме мишљењу, вино је један луксузан предмет и ми га оптерећујемо зато, што је то нешто без чега се у животу може бити. И ја мислим, да је ова такса у низу осталих такса најправичнија.

Што се тиче говора господина Дрофеника, о томе можемо говорити у специјалној дискусији, али он је учинио једну другу примедбу односно такса на наслеђе. Што се тиче те таксе, та такса је тако распоређена да се ту прави разлика у наслеђу према степенима сродства и први степен он је много мање оптерећен, него наследство у другом

степену и споредним линијама. Ова такса, о којој је он говорио, то је такса преносна и то је једно чисто трговачка ствар. Код преноса је у питању само трговачка операција, која је налик на продају. Према томе, пошто је то ван онога, што по законима наслеђе треба да остане у породици, ја не видим разлога, кад је ту један трговачки посао, зашто се он не би оптеретио једном мало већом таксом.

Др. **Грегор Жерјав**: Ја ћу гласати за ову уредбу у начелу, па и у подробностима. Морам признати да гласам за њу тешко. Прво, што се тиче трошарине, гласам за њу тешко, пошто није проведено потпуно изједначење пореских терета у целој држави, што се противи основној идеји нашега Устава, јер се трошарина на вино и ракију убира само у једном делу наше државе. Даље, тешко гласам за трошарински део овога закона за то, што ми се чини, да су неки терети нерационални и неправедни, као на пример трошарина на сијалице.

Што се тиче закона о таксама, физички је тешко, да се ми сада, кад имамо само још месец дана времена за довршење овога посла, бавимо детаљима овога закона. Требало би извршити опширне студије од стране стручњака, да би се видело, које системе треба усвојити у овоме делу предложеног закона. Тешко гласам за овај део и с тог гледишта, јер смо изгубили неке лепе социјалне праведне институције, олакшице за сиромашне слојеве, које су постојале нарочито у крајевима, који су били под Аустријом. Али пошто видим, да је физички немогуће, да се у овоме делу у последњим моментима, кад имамо доста и другог посла, стручно ревидира цела ствар, па да се нарочито онај део о таксама систематски преради, ја ћу гласати за то; да се оснажи ова уредба.

Али, гласајући за њено оснажење, ја бих желео, да господин Министар Финансија, у духу једнакости терета за све држављане и у духу томе, да добијемо мало праведнији систем такса у држави и систематски закон, бастави комисију стручњака и интересната, која би нам израдила дефинитиван трошарински закон и закон о таксама. Ја мислим, да би се тај рад могао свршити може бити за пола године, па онда би парламенат, опет за пола године, могао овај закон да преради и сврши. Ја бих молио господина министра, да то учини, јер ће то добро деловати на целу земљу.

Збиља, господо, мора човек бити добар правник; да би разумео овај закон о таксама. У нашим крајевима, право да вам кажем, ни адвокати, ни нотарии не знају како се мора у појединим случајевима поступати. То је једна тешка ствар и све то изазива колосално незадовољство. Ја бих молио господина Министра Финансија, да прими ову идеју, па би се онда могло ограничити важење овога закона до 31. децембра 1922. године, или, ако мислите да је то потребно, још за једну годину; па бисмо могли докле израдити један праведан и систематски закон.

Министар Финансија др. **Коста Кумануди**: Ја примам предлог господина Жерјава. Као што сам мало пре нагласио, сви ови закони, који су пред нама, буџетског су карактера, везани су за буџет и имају да задовоље оне потребе, које сада требају задовољити. Право законодавство, које треба да добије дефинитиван карактер, оно има да се изради, и ја могу да изјавим то, да већ неко-

лико месеци у Министарству Финансија ради једна комисија на општем закону о непосредној порези, дакле на оном основном битном закону, који важи за пореско законодавство. Ја могу да изјавим, да према резултатима, који су до сада постигнути, да ће у релативно кратком времену поједини порески облици бити потпуно изједначени у целој нашој држави.

Што се тиче посебне порезе, таксе и трошарине, ја пристајем на предлог господина Жерјава, да се одмах приступи изради једног општег закона, који би важио за целу државу и уједначио наше законодавство.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин Милорад Вујичић.

Милорад Вујичић: Ја, господо, не могу да се сложим са господином Министром Финансија, да је ова наследна такса трговачка ствар.

Министар Финансија др. Коста Кумануди: Не наследна, него преносна такса, јер је господин Дрофеник говорио о преносној такси. (**Јосип Дрофеник:** Ја сам говорио о наследној такси.) Наследна такса је подељена по степенима и по линијама. Ја сам разумео, да је господин Дрофеник говорио о преносној такси, чисто судској такси. (**Јосип Дрофеник:** Ја сам говорио о наследној такси.) Односно таксе коју ви тражите учињена је разлика. Уосталом, стручни референт ће објаснити детаље. Када сам говорио, господине Милораде Вујичићу, ја нисам мислио на наследну таксу.

Милорад Вујичић: Када сам тражио реч да говорим, ја сам хтео рећи неколико речи о наследној такси. Ја сматрам, да је она неправедна с обзиром, господо, што је наша земља у већини случајева земљорадничка земља и што ми знамо, да земљорадници живе у задругама без обзира јесу ли оне веће или мање. Према томе сматра се, да ова такса неправедно погађа у првоме реду наш сеоски земљораднички свет. Ви знате, да у задругама отац и син живе заједно. Синовац и стриц од умрлог или погинулог оца такође и они живе на томе имању по двадесет, тридесет па и четрдесет година. И када се деси, да отац или стриц умре, онда треба према овоме да плати таксу на имање онај који је то имање својим трудом и знојем зарадио. Према томе, ја сматрам да не би требала никаква такса на наследство да се плаћају, без обзира кога је степен наслеђе, да се може видети да ли треба таксу наплатити или не. По моме мишљењу, такса на наследство треба да се плаћају само онде, где наследник није учествовао у стварању имања, које наслеђује. Али онде где наследник равномерно учествује у стварању имања са оним, кога наслеђује, није право, да он плаћа наследну таксу. Ја молим, да се ово остави и измени.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин Министар Финансија.

Министар Финансија др. Коста Кумануди: Ја сам повукао разлику између степена наследства. Сад ћете чути то и из говора господина референта. Мени се чини да би врло опасно било утврдити као принцип, да је неко учествовао у стварању имања, које је наследно. Према томе би и код нашег варошког становништва било врло тешко то утврдити. То би довело до врло опасних спорова, који би отишли у недоглед, а држава ће би могла ову таксу да наплати. Међутим, сматра се

у свету да је неправилнија она такса, која оптерећује онога наследника, који је директно учествовао у стварању имања, које је наследно. Друштво је тако, да та такса у ствари оптерећује једно имање, које је дошло једноме лицу без икакве његове заслуге или са врло мало заслуга. Ја мислим, да се у принципу против те таксе наслеђа не може говорити, нарочито у данашњем друштву, које тежи за што већом имовинском једнакошћу и за тим да оптерети што је могуће више онај капитал, који је у ствари непродуктиван, онога момента кад је дошао у руке човека, који га је наследно.

Ја држим, да је овим предлогом, како је израђен, вођено рачуна о разлици колико је ко учествовао у стварању имовине, коју наслеђује, баш отворено да кажем због сеоског становништва, које је везано породицом, баш због тога сеоског становништва, као што ћете чути, разлика је између наслеђа у првом степену непосредног наслеђа врло велика према таксама, које оптерећују друге врсте наслеђа.

Председник Миша Трифуновић: Господо, више нема пријављених говорника и пристућемо гласању у начелу. Ко је за то, да се привремено закон о трошарини, таксама и тако даље прими у начелу, нека изволи седети, ко је против, нека изволи устати. (Мањина устаје.) Господо, оглашћујем, да је овај закон у начелу примљен.

Прелазимо на претрес у појединостима. Изволите чути господина известноца.

Известилац др. Славко Шећеров: Секција предлаже, да се чланови од 1.—5. закључно приме без измена. (**Др. Лаза Марковић:** Како гласе ти чланови?)

Председник Миша Трифуновић: Господин известилац читаће вам члан по члан. (**Љуба Јовановић:** Молим вас, господине председниче, за реч.) Има реч господин Љуба Јовановић.

Љуба Јовановић: Господо, ја хоћу да говорим о поступку. Ми смо већ утврдили, да ћемо у оваквим случајевима примити без читања и без дискусије све оне чланове, код којих нико од чланова одбора нема да учини примедбу, а само онда, кад ко од чланова одбора има да учини примедбу, онда ћемо стати код тога члана и о њему дискутовати. Ја ово, господо, морам напоменути стога, што је ово читава књига и ако станемо читати, онда ће то трајати мало дуже.

Председник Миша Трифуновић: Незгода долази, господо, отуда, што сва господа немају овај закон и што га нису читали. (**Др. Момчило Нинчић:** Онда ћемо провести пет седница у читању.)

Др. Анте Дулибић: Ја се јављам за реч код члана 2.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин Анте Дулибић код члана 2.

Др. Анте Дулибић: Ја сам желео да учиним на члан 2. једну опаску, која ће ми требати после кад буде говора о члану 6. Упозорујем вас, господо, да је овде у члану 2. речено, да су сви прописи о уређењу и организацији трошаринских власти и формални поступак око извињања суђења и извршења целог формалног поступка, извршења осуда, остали у важности, како су били до сада у појединим покрајинама. То се понавља у позитивном смислу, где се каже да остају у важности прописи, који о томе постоје у тим областима. Дакле, ово хоћу да истакнем, да прописи у колико

се тиче целога поступка — дацио консумо — нису укинута. Дакле није ништа укинута што се тиче поступка и ондега у којем се побирао.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин референт Министарства.

Референт Министарства **Михајло Протић:** Ја мислим, да господин Дулибић грени у своме мишљењу. Овде тачно пише, да остају прописи око извињања, суђења и извршивања осуда, а никако прописи о начину плаћања и који предмети подлеже трошарини.

Известилац др. **Славко Шећеров:** Ја молим, да господин Дулибић обрати пажњу на ово: »величину и издржавање ове друге казне, застарелости, обнове суђења и повраћаја више или неумесно наплаћене трошарине, неће у тим областима примењивати постојећи прописи, него ће ради једнообразности поступка и правичности, Министар Финансија прописати о томе нарочити правилник с обзиром на прописе, који о томе говоре у закону о државној трошарини Краљевине Србије од 9. новембра 1909. године.«

То је у самом члану 2. ставу другом. Секција не предлаже измене.

Председник Миша Трифуновић: Стављам на гласање 2. члан. Ко је за то, да се прими без измене нека изволи седети, а ко је против нека изволи устати. (Већина седи.) Објављујем, да је члан 2. примљен.

Реч има господин известилац.

Известилац др. **Славко Шећеров:** Чланом 3. укидају се чланови 4. и 76. закона о државној трошарини. Секција не предлаже измена код чл. 3.

Председник Миша Трифуновић: Прима ли се члан 3.? (Прима.) Објављујем, да је члан 3. примљен.

Реч има господин Чубровић.

Др. **Павле Чубровић:** У чл. 4. говори се о справама за печење ракије и каже се: Док Министарство Финансија не прописне начин како ће се да праве те справе, да није могуће, разуме се, никоме бавити се продукцијом ракије.

Ја мислим, да је овде ударена једна доста осетна такса на ракију и кад се још удари и оваква једна законска мера, која ће онемогућити печење ракије, док Министарство не прописне тај формулар, тиме сте уопште забранили печење ракије. Ја мислим, да је онда много једноставније допети један став и казати: Забрањено је уопште печење ракије.

Много је правилније оставити трошарину како је предвиђена, а ове справе нека остану какве су, док се не донесе закон и док он не ступи у живот. За сада је та мера по моме мишљењу неправилна и требало би да отпадне.

Јосип Дрофеник: Гледе § 4. се придружујем извајањем г. предговорника ни предлагам, да се § 4. поополнома црта. Та параграф препишца облично котла поополнома слободној вољи министарства. То би имело веома слабе последице. Бил сем пред кратком дома ни сем видел да је финансиар одредио, да се котли предукњају ни запечатију. При нас људје не рабију само котлов за кухања жгања ампак в тех котлих кухају туди перило, за свинско пиче и тако даље. За кухање жгања рабију кметје котел моробити само два али три дни на лето, синер па за друге ствари. Тода седај је котел цело лето запечатен ни је за другачно порабо

непорабен. Силне строге казни се долочили за случај, да се одтрга с котла печат. Ни вендар се лако згоди, да паде печат с котла без моје кривде. Паде кам на котел али скочи кокоши на котел, па печатно дрвице ко јаз нисем видел, печат однаде ни јаз сем казнаван. (Посланец **Јован Поповић:** Потем па имате веома слабе печате!)

Зато мислим, да поменита § само секатуро ни шиканирање. Нај веља заради мене за индустријска подјетја а не за кметске котле, ки се рабију туди за друге ствари. При котлу задошца поополнома, че је запеччена капа, кер без капе кмет итак не море кухати жгања. Зато просим, нај тај §. поополнома однаде.

Председник Миша Трифуновић: Има реч г. Љуба Јовановић.

Љуба Јовановић: Господин Жерјав је предложно, да одредимо трајање овога закона, те да траје до краја 1922. год. и г. Министар каже, закон има вредити до краја 1922. год., а ако се баш хоће, онда и до 1923. год. Ја сам разумео, да предлог постоји, да закон вреди до краја 1922. год. и г. Министар Финансија је изјавио, да се слаже с предлогом г. Жерјава. Молим, да стога гледишта ценимо овај члан. Има ли, господо, смисла да ми прописујемо сељаку само за годину дана, да прави нарочите казане за печење ракије, а не знамо, што ће касније бити. Мени је уопште било чудно, да је то само провизорни закон и да ће се заменити скоро с другим, али кад сам то чуо, држао сам, да оставим одговорност Министру Финансија за ову политику и тако смо то примили на знање. Али ако стоји, да је то привремени закон, који ће само једну годину дана вредити, онда не би имало смисла, да не један, него десет пореза бацимо на народ, што би било, кад би прописивали, да народ сме само једну врсту казана имати и да само у тим казанима сме ракију пећи. Мислим и ако је овај члан ступио на снагу већ неколико месеци, још се није почео извршивати, па за ових преосталих пар месеци предлажем, да се то ниш не прописује, па да се овај четврти члан изостави.

Председник Миша Трифуновић: Има реч г. Лазић.

Војислав Лазић: И ја сам противан одредбама овога члана, јер према овоме изгледа, да Министар Финансија хоће да прописне какви имају бити казани за печење ракије, а куда ћемо ми са оним казанима, које имамо до сада. Те казане требали би онда да бацимо. Ја мислим, да не треба ни тако далеко, да народу наређујемо чак и то како има да пече ракију, да ли у већем или мањем казану, да ли ће пећи ракију у оном казану, како је прописао Министар Финансија. Народ нека води своју економију слободно, а не да му се прописује како ће је водити.

Председник Миша Трифуновић: Има реч г. референт.

Референт Министарства Финансија **Михајло Протић:** Ја не видим никакве бојазни од овога законскога прописа. Баш зато, што каже господин, да се дешавају од стране финансијских органа може бити хотимце или нехотимце шикане појединаца, који пеку ракију, баш зато то долази, што су разни системи казана. Зато је баш унео Министар Финансија ову тачку, да ће прописати начин, да би била контрола лакша. Систем па-

плате и печења ракије је исти, као што је и до сада био. (**Јосип Дрофеник:** То је ново.) То значи да су прописи такви: Господин Министар није пристао на то, да важи овај закон 12 месеци. Господин Министар се сложио са предлогом г. Жерјава, да се образује једна комисија... (**Љуба Јовановић:** Чуо сам ја добро.) Пре свега треба да се изради један закон за целу Краљевину. Али тај је закон у вези са осталим законодавством са грађанским, кривичним и другим законима, па кад се други закони буду донели, онда ће се моћи донети један закон за целу Краљевину. (**Др. Момчило Нинчић:** Ако се не изради један закон, што ће онда бити?) Важе постојећи закони. Дакле важи и овај.

Известилац др. **Славко Шећеров:** Господо, можда би могли наћи један посредни предлог, а тај би био што би овластили г. Министра Финансија, да може да прописе један правилник о облику, количини и саставу справа за печење ракије, који ће се у будуће израђивати, а последњи само став да изоставимо. Можда тако једно законско овлашћење било би корисно, да се ове справа за печење ракије регулишу и дођу у извесну сагласност са законима. Ја бих вас молио, да у овој форми дамо овлашћење овим чланом, а ова два последња става да избришемо, а не да га потпуно укинемо, јер ово се тиче справа, које ће се у будуће израђивати, а не сада.

Министар Финансија др. **Коста Кумануди:** Ја не правим питање од овога члана, али желим да вам скренем пажњу, да је овај члан у корист оних, који се оптерећују. Он је прописан, да се нађе лакши начин, који ће бити мање непријатан за оне, који плаћају порез. А ако ви мислите, да би од тога било каквих потешкоћа, ја пристајем, да се овај члан избрише.

Председник **Миша Трифуновић:** Ставићу на гласање. Г. Министар код предлога г. Јовановића не прави питање.

Министар Финансија др. **Коста Кумануди:** Ја не правим питање, али хоћу да констатујем, да је овај члан донет у интересу произвођача.

Председник **Миша Трифуновић:** Пошто г. Министар од тога не прави питање, молим г. известноца да прочита тај члан.

Известилац др. **Славко Шећеров** (чита): »Члан 4. Овлашћује се Министар Финансија да може, ради лакше контроле, прописати облик, величину и састав справа за печење ракије, које ће се у будуће израђивати.

Ко израђује справа за печење ракије, које не одговарају онима, прописаним од стране Министра Финансија, казниће се повчано до 4.000 динара за сваки противно прописима израђени казан за печење ракије, поред одузимања казана.

Увоз казана, који не одговарају прописаним условима, забрањен је. Ко противно поступи казниће се до 4.000 динара, а увезени казан одузети.

Председник **Миша Трифуновић:** Молим, господо, да не би било забуне, гласаћемо поименично о предлогу г. известноца. Ко је за предлог нека гласа »за«, а ко је против, нека гласа »против«.

Секретар др. **Павле Чубровић** прозива чланове Законодавног Одбора да гласају, и они су гласали овако:

Михајло Живковић против, Јован Маговчевић (није овде), Милосав Рајчевић за, Вилдер Већеслав за, др. Илија Шуменковић за, др. Љуба Поповић против, др. Светислав Поповић за, др. Славко Шећеров за, Љуба Јовановић против, др. Анте Дулибић против, Јосип Дрофеник против, др. Грегор Жерјав за, Војислав Лазвић против, Јурај Врсаловић против, Стјепан Варић против, др. Јанко Шимрак (није присутан), Милорад Вујичић против, Веља Вукичевић (није овде), Андреј Голсар против, др. Момчило Нинчић за, др. Лаза Марковић против, др. Павле Чубровић против.

Председник **Миша Трифуновић:** Гласало је свега 19. »За« је гласало седам, »против« је гласало дванаест. Према томе, предлог г. известноца је пронао.

Сад ћемо гласати за предлог г. Јовановића, пошто г. Министар не прави од тога питање. Гласаћемо седењем и устајањем. Ко је за то, да се овај члан прими, онако како је г. Јовановић предложио, нека изволи седети, а ко је против нека изволи устати. (Већина устаје.) Већина је устала, према томе предлог је одбачен.

Изволите чути даље.

Известилац др. **Славко Шећеров:** У члану 5. одсек није предложено измене.

Председник **Миша Трифуновић:** Прима ли се члан 5.? (Прима.) Према томе, члан 5. је примљен.

Известилац др. **Славко Шећеров:** Тачка б) бр. 6. тарифе мења се и гласи овако:

б) На сва друга вина у областима, где је и до сада наплаћивана ма под којим именом државна трошарина (порез и т. д.), од хектолитра по 35 динара, а кад се ова вина продају у затвореним боцама од сваке боце до највише 0.7 лит. по 0.50 динара.

На сваку количину преко 0.07 до потпуних 0.7 лит. наплатиће се нова цела стопа.

в) На вински мошт и вински кљук у областима, где је и до сада наплаћивана државна трошарина, од хектолитра до 1. јануара 1921. год. по 35 дин. а од тога дана од хектолитра 25 дин.

г) Напомена. У областима, где је наплаћиван точарински порез на вино, Министар Финансија ће од 1. јануара 1922. год. до изједначења прописати на који ће се начин вршити разрез трошарине над вином. Сви државни прирези на трошарину на вино, који до сад нису укинута, укидају се од 1. јануара 1922. год.

Напомена у тарифи бр. 17. чл. 6. мења се и гласи:

»Напомена. Онај бензин, који има мању густину од 770 на топлоти од 120 р (15 °с) може се ослободити од плаћања државне трошарине, ако се употребљава за индустријске сврхе као средство за лучење и екстраховање; за произвођење топлоте код апретуре текстилне робе; за растапање стаклених крајева при производњи стакленог бисера, перла, дугмади; за чишћење петролејских јама (окана) и за терање мотора: пољопривредних машина и код индустријских предузећа, који (мотор) производи електричну струју, али у том случају само за осветљење просторија, у којима се налази мотор и машине које тера. Ближи услови и под којима ће се давати бензин без трошарине прописале се правилником«.

То су измене, које одсек предлаже у чл. 6.

Председник Миша Трифуновић: Господо, чл. 6. је врло велики, ту има трошарина на шећер, кафу, пиринач, вино и на разне друге артикле. Ја молим господу чланове, који се јављају код овога члана, да кажу код кога се става јављају, да бисмо прво пречистили са ставовима код којих се нико не јавља. Код става 1., 2. и 3. члана 6. закона о државној трошарини нико се није јавио. Прима ли Законодавни Одбор ове ставове? (Прима.) Код става 4. јавио се за реч г. Чубровић.

Др. Павле Чубровић: Овде се, господо, говори о наплаћивању трошарине на пиринач. Ја сам принципијелно противан оптерећивању животних намерница, које су неопходно потребне, као што је пиринач, кромпир и друге намернице. Оптерећивати пиринач трошарином нема смисла, јер и иначе скупоћа је велика и нека се стави ова такса на пиринач, онда значи на тај начин да се не може изаћи на крај, јер је пиринач један врло важан артикул. Ја мислим дакле, да ова такса на пиринач треба да отпадне. Толико сам имао да кажем.

Председник Миша Трифуновић: Има реч г. др. Момчило Нинчић.

Др. Момчило Нинчић: Господо, како смо пошили, ми ћемо укинути све порезе. Ја могу само да кажем једну ствар: тешко нашим финансијама кад се оваке тешке замерке чине порезу на вино и рачију. Из оваквих разлога, које је г. Чубровић изнео у корист укидања трошарине на пиринач, ми можемо апсолутно све порезе укинути. Има, господо, пореских објеката, које треба пре да укинемо него трошарину на пиринач. Хлеб је много важнији артикул и зато што је велики порез на земљиште хлебац је тако скуп. Једним делом плаћање хлеба по већој цени долази због пореза на земљиште. Да нема тога пореза на земљиште, хлеб би био много јефтинији. Влада која води тако мало рачуна о томе порезу на земљиште сто до каквога апсурдума долазимо! Скуп је живот и све долази на порезе, а у ствари то поскућивање долази од пореза на земљиште. Ако укинемо ову трошарину на пиринач, ми ћемо учинити само да допринесемо поскућивање, јер обарамо наш динар, а у колико пада вредност динара, живот ће бити скупији. Господо, први услов за увођење мање скупоће у живот, то је да утврдимо вредност нашем динару. А да утврдимо вредност нашем динару, први је услов буџетска равнотежа, која не може да се заведе без пореза. Због тога треба да будемо свесни тога, да ћемо ми највеће услуге учинити бирачима и земљи, ако будемо гласали за порез, којом ће се постићи буџетска равнотежа.

Председник Миша Трифуновић: Господо, ставићу став 4. чл. 6. на гласање. Ко је за то, да се он прими како је у уредби нека седи, а ко је против нека устане. (Већина седи.) Став 4. је примљен.

Код става 5. нема примедбе. (Прима се.)

Код става 6. реч има г. Дулибић.

Др. Анте Дулибић: Овде се, господо, ради не о трошарини на вино, него о порези на вино, и управ о порези на продукцију вина. Ја не појмим како је могло доћи до тога, да се у трошарински закон унесе оваква одредба. Господо, онај који зна шта је закон о порезу на вино у другим државама, не може него да се начуди, како влада хоће да ријешити ово питање! Тамо постоје закони, који

нормирају ту порезу и цео поступац у свим потапкостим, док се међутим, овде са једним самим ставом тарифе хоће да реши тако велико питање, па је морао настати један хаос, који ће задати тешке бриге и Влади и народу. И у другим земљама постоји порез на вино, али се он тако и зове, дачим овде се хтело, да се овај порез прикрије и наметне једним ставом трошаринске тарифе. Господо, нема неправеднијег и по господарство штетнијег пореза до пореза на пољоделску производњу. А што се тиче посебице намета на вино, ја мислим, да нема неправеднијег намета. Јер, господо, ту се не прави никаква разлика приликом оптерећивања. Изврсна здрава вина, која имају 12, 13 и 14 степена, ви ћете по овом закону оптерећивати једнако као и слаба и покварена вина, која имаду 8 до 9 степена, а то је, господо, неправедно и апсурдно. А шта ћете, господо, радити тек онда и у оних случајевима, као што су се догађали код нас у Далмацији, да се вино поквари тако да га неће нико да пије, па га се с тога мора продавати у безцијене? Како, господо, онда могу власти да и ту траже 35 динара од 100 литара да се плати, кад се један литар таквога вина не може да прода него по 8 до 12 пара? По овом начину тежаку не остаје ништа друго, него да то вино пролије и уништи. Г. Министар је рекао и мени је жао, што сам то од њега чуо, да је вино луксус. Није, господо, наше вино луксус. Луксус су она фина вина, која велика господо нију, а вино у Далмацији је један део прехране становницима. Јер народ тамо у Далмацији нема доста крушне хране, па се онда у недостатку те хране пије храну, и оно је део његове хране.

Ја сам, господо, рекао, да се овде ради о порези на продукцију, а вино је ево једини производ пољоделства на који се удара пореза на продукцију! То је убитачно по тако важну грану наше пољопривреде и по један велики дио народа. Прелазимо на начин како господо од стране трошаринске власти тумаче овај став 6. Још пре сам истакао, да по мом уверењу и по уверењу целе земље став 6 тарифе изкључује Далмацију. Од јула месеца, одкад је закон обнародован па до септембра, ви нисте чули гласа из Далмације против овог закона. А кад би ико тамо био свестан, да би се трошарина на вино могла протегнути и на Далмацију, видели бисте протесте и жалбе, које би вам отуда овде дошле. Народ је остао немило изненађен, кад су у септембру финансијски органи стали да обилазе редом све тежачке куће и подруме и да пописују све вино што се ту налазило. Било је по томе јасно свима, да владини органи схваћају ову тобожњу трошарину као порез на производњу вина. И то је, господо био узрок, који је разјарио наш народ тамо. Да се трошарина схваћа као порез на продукцију, имамо и други доказ: неколико продуцената три до четири њих саставили су друштво да властито вино из Шибеника пренесу у Босну или у Србију да га продаду. Ту се не ради ни о чему другом него да вино буде пренесено из једног места у друго од стране истих продуцената, исто као да се у Шибенику вино пренеси из једне конобе у другу конобу. И кад су људи хтели да укрцају вино у жељезницу, трошарински органи су тражили, да плате трошарину, а то је, господо, права безмислица, да се трошарина мора платити и онда, кад се вино не троши. Али, ето, господо, при извозу вина из места у место у нашој земљи трошарински органи

хоће да наплате ову трошарину. То је неправедно, и то ће уништити нашу земљу и убити сву винску трговину, јер се нико неће моћи никуда маћи ни кретати са својим вином. Онда далматинском тежаку неће остати друго него да сам пије своје вино, јер кад не може да прода вино, од куда ће он добити онај потребан износ од 35 динара на 100 литара? Маса наших винограда је епромашна и не располаже са капиталом, да би могли држави предујмити трошарину. Што се тиче Далмације, ја видим, да је та земља уништена, ако ви ово санкционишете. Далматинско вино не може да конкурише ни са једним другим вином у нашој држави; једно због великих превозних трошкова и удаљености, а друго, с тога што према овоме тумачењу закона ми у Далмацији морамо платити ову трошарину и ако вино не потрошимо. Али ако вино дође у једно место у Србију, шта се догађа онда? Нећу да кажем, ако дође у Београд, јер се ту плаћа општинска трошарина, него у које друго место. У Србији би се потрошило вино, на које је наш продуцент платио унутрашњу трошарину, која се по закону овђе не плаћа. А то чини у народу и дошу крв. Наш је тежак упућен да нађе тржишта у унутрашњости државе, где би могао своје вино да прода, пошто смо изгубили сва иностранна тржишта и главна средишта наше винске трговине, Трет и Ријеку.

Да се сада позабавим са самим законом. Овде закон чисто и бистро каже, да ће се наплаћивати трошарина у областима, где је и до сада наплаћивана трошарина. И онда вас упозорјем на другу напомену, која гласи: »ова трошарина на вино наплаћиваће се према прописима, који о томе постоје у појединим покрајинама«. Дакле овде се не ради о поступку извештања и казни, него о прописима за наплаћивање ове трошарине. Сад ја господо, питам само ово: по којима ће се прописима наплаћивати трошарина у великом делу Далмације, где се никако није наплаћивала? Кад се није наплаћивала и кад не постоје никакви прописи о томе, онда је наравно да сваки орган мисли, да он мора створити прописе, како ће да изврши овај закон и наплати трошарину. Али, мени је јасно по овим двема одредбама, да као што Србија не потпада под овај закон о трошарини, исто тако да и они крајеви Далмације, где до сад трошарина није била наплаћивана, не могу бити подвргнути овој трошарини. (Чује се: Закон је ту.) Закон је ту, али по чему ћете ви закључити, да се ова трошарина не има да плаћа у Србији, да се не има да плаћа у Босни? Ви ћете то закључити само на темељу овог закона, у коме се каже, да се трошарина не ће наплаћивати у областима, где се до сад није наплаћивала. Е, онда, питам ја вас, кад се у закону кажу ове речи: »Наплатиће се само онде, где се до данас плаћало«, онда зашто и Далмација, где се није плаћала трошарина, не спада онамо, куда спада Србија и Босна и Херцеговина?

Што се тиче трошарине на вино у Далмацији постојао је закон од год. 1830. о тако званом дацио консумо. То је управо трошарина. Каже се овђе, да је дацио-консумо укинут. Укинут је што се тиче ставке тарифне, али није укинут, што се тиче целога поступка, и тај поступак дацио-консумо моћи ће се употребити онде, где је тај дацио-консумо постојао, али никако се не може употребити онде, где та трошарина није постојала. Тај

стари закон по том је и данас на снази, а кад се каже, да је један закон укинут, он може да буде укинут само у колико је постојао. Оно што не постоји, то се уопште не може ни укинути. Ми имамо у Далмацији према томе закону од 1830. год. око 70 места, у којима се плаћала трошарина, а то само при увозу вина, иначе у целој Далмацији трошарина се није наплаћивала. Опетујем да у Далмацији сем у неколико места, таксативно и изрично назначених места, трошарина се ни где није наплаћивала, те према томе цела Далмација спада у оне области, у којима се трошарина није наплаћивала, и узалудно је свако изврдавање и друго тумачење ове одредбе, јер је она тако јасна, да нико до сада није могао друкчије тумачити, а и здрав разбор нас учи, да ако се ствара један изнимак, да тај изнимак, у колико вреди за Србију и Босну и Херцеговину, мора вредети и за Далмацију у колико се та трошарина ни у Далмацији није наплаћивала.

Господо, да не дуљимо о томе, ја бих желео да имам такав говорнички дар, да вас све уверим, да је ово један порез немогућ за Далмацију. Поред свих тежкоћа, што наш народ трпи, завођење још и ове мере, уверавам вас, да ће убити, уништити ову нашу земљу и нашег тежака. Жалосно је господо, што се у Далмацији мора садити лоза. Да је земљиште у Далмацији као ово овде, и да људи могу на њему сејати жито и пшеницу, ја не знам, да ли би било тежака, који не би напустио обделавање лозе и приступио сејању житија. Посадити један виноград врло је тежак и напоран рад, скончан са силним трошком и трудом, јер виноград треба неговати као дете. Са овим порезом на вино ви сте уништили једино врло привреде Далмације, и онемогућили за вагда да се подигне. Ја сам стога слободан, да вам предложим овај додатак и-то као задњу напомену у ставу 6. тарифе. Овај став има пет напомена, дакле ово би било шеста напомена: »У Далмацији ће се као доселе наплаћивати ова трошарина само при увозу вина у места, која су по постојећим прописима изрично била подвргнута такозваном дацио-консуму-трошарини«. Молим вас у име целе једне земље, да примите мој предлог.

Председник **Миша Трифуновић**: Допустите, господо, да напоменем, да по Пословнику код свакога члана у специјалној дебати један говорник може говорити само пола сата. На пример, да узмемо, ако г. Дулибић има још код неких ставова да говори, онда целокупан тај говор његов не може да пређе по Пословнику више од пола сата: (**Фехим Курбеговић**: Није тако г. Председниче!) Ако није овако, онда ћемо поправити. Допустите ми, да прочитам како гласи Пословник. У Пословнику се каже овако: »Претрес у појединостима врши се у Одбору по члановима законских предлога, по чл. 11., с тим, да говорници група и појединачни говорници имају да говоре највише пола сата«. (**Фехим Курбеговић**: О члану!) О члану. Ја и кажем о члану. О ставовима нема ни речи у Пословнику. Ако хоћете ради толеранције да покажемо ово, ви можете то допустити, али овако је у Пословнику, као што сам прочитао.

Код чл. 6. на реду је да говори г. Врсаловић.

Јуре М. Врсаловић: Из разлога, које сам већ мало пре навео у моме говору у општој дебати, ја бих такође тражио, да се ова трошарина на вино укине. Г. Министар је казао, да сам ја рекао, да

би се морала увести трошарина и на све остале земаљске производе. Ја то нисам рекао, него сам казао, да је ова трошарина на вино неправедна и ради тога, што она није уведена и на остале производе, него само на вино. Још ми је г. Министар замерио, што сам ја тражио, да би се за Далмацију учинила изnimка. Ја мислим, да та замерка није оправдана, јер кад има покрајина за које се прави изnimка, ја мислим, да и Далмација има много разлога, да би и она за себе могла тражити изnimку.

Г. Министар је казао, да је вино луксус и да ради тога заслужује да остане трошарина на вино. Вино би могло бити луксус за онога који га пије, али никако није луксус за онога који га производи; јер виногради се не саде ради тога, што би се то боље рентирало, него они се саде онде, где ништа друго не може да успева. Дакле, ти људи саде винограде из невоље, а не из обести. Кад ми ударимо трошарину на вино, ми ћемо тиме погодити најсиромашнији део нашег сељаштва, а то су виноградари.

Ја се не бих могао сложити са оним, што је изнео г. др. Дулибић у погледу Далмације. Не бих се могао сложити с њиме ради тога, што има малих, сиромашних места при мору и отоцима, која су плаћала трошарину, а што има имућних места по Загорју, која до сада нису плаћала. Не могу се сложити с њиме ни ради тога, што би та трошарина на тим местима штедела потрошаче, али би погађала произвођаче исто тако, као што их погађа и данас. Ради тога ја тражим, да се ова трошарина укине за читаву земљу или ако се не може никако да укине, молим и тражим, да с обзиром на сиромаштво Далмације, њезин гранични положај, слабе комуникације и географски положај, да се за Далмацију учини изnimка.

Председник **Миша Трифуновић**: Реч има господин Дрофеник код става 6.

Јосип Дрофеник: Како сам сем же в генерални дебати нагласио, стојим на сталници, да се вино излочи из сипловне трошарине. С тем не бо изгубил финансијни министар ни ти паре доходков, пач на се одирави много шанан, ки заденејо честократ чисто недолжне људи.

Та трошарина задене итак само консумента, не на продуцента. Трошарина се плаћа шеле такрат, ко гре вино в промет. Зато нај на нима финансијна област ничесар оправити при вину в продуцентови клетки, ампак шеле, ко гре в промет. Вино нај бо подвржено контроли шеле од момента, ко гре в промет.

Слишало се је мишење, да је вино луксус. Че је вино луксус за тистега, ки га пије в гостилни, па винарство ни луксус за продуцента. При нас се приделује вино само там, кјер се кај другега не море продуцирати. Туди јаз би рајини приделовал пшенице на парцелах, кодер имам винограде, че би било то могоче. Људје приделујејо вино в такких брдих, да носијо прст из долине на хрбту на врх. Ин људје, ки с таким трудом приделујејо вино, нај се не обременујо ше в новими шананами.

Како речено, јаз нисем проти трошарини на вино, због слабих државних финансијних прилик. Нај се на та закон тако изваја, да не бодо виноградники шананирани с контроло ни да апарат за проведење тега закона ни контрола не бо предрата. Обеднем предлагам, да ако се же трошарина

побира нај се то годи по цели држави повсем еднако.

Председник **Миша Трифуновић**: Има реч господин Љуба Јовановић.

Љуба Јовановић: Господо, не треба се чудити, што је ово изазвало мало мустрију дебату. Она је дошла услед начина, на који се овај порез о трошарини наплаћивао у Далмацији и Словенији. И пошто се господа посланици боје, да се то меке тако наставити, онда је природно, да се реагује. Томе је могао дати повода и сам текст овога привременог закона, како је до сада био. Тамо стоји: У областима, где је трошарина и до сада наплаћивана. Шта значи: У областима, где је трошарина и до сада наплаћивана? Ја вас питам, шта су те области до сада биле? Ми ћемо имати области по новом Уставу, али до сада смо имали покрајине, земље, округе, срезове и тако даље. Ако је то значило један термин, који има да обухвати поједине шире просторе земље, онда је нешто друго. Али у Далмацији разумела се реч област у смислу покрајине.

Чули сте од господина Дулибића, да није наплаћено у целој Далмацији, него у 70 места, а у свима осталим, то је неколико стотина места, није се наплаћивало, и кад је овај привремени закон ступио на снагу, претпостављало се, да ће се продужити наплаћивање, како се наплаћивало и до тада. И тако је мислио онај привремени законодавац и тако је мислио и господин Министар. Али су господа после у тој ствари као и у другим стварима у најној земљи, она господа која су вршила привремене законе и уредбе, отишла много даље, него што је мислила централна власт. И ти је један од великих разлога и узрока онемо фактичном незадовољству, које сада постоји према централној власти, бар према ономе што централну власт представља. И ми, господо, не ћемо ево, да кажем, право, да потпомажемо и да дајемо нове хране томе незадовољству, хоћемо да се то прецизира и да буде јасно. Ја, право да вам кажем, ја сам противан и не могу се сложити са оном господом, која хоће да смање државне приходе који сада постоје. Господо, притике су наше такве, да не само не можемо смањивати државне приходе, него их морамо још и да повећамо. Ми можемо, ако хоћемо да укинемо трошарину на вино, да знамо да морамо ударити трошарину на брашно. Италија, пошто се ујединила, ударила је порез на воденице, на сваки обртај воденичног камена ударила је порез и на читав други низ најпотребнијих људских намирница. (Др. **Момчило Нинчић**: И на месо!) Господо, ми ћемо такође дотерати дотле, ако већ нисмо дотерали а то ћемо учинити из многих разлога. Ја нећу да примим одговорност, да земљу доведемо и дотерамо до тога. Ја само одређујем начин, на који се требају одржати приходи, који већ сада постоје. Међу тим приходима је и овај. Тај приход по себи, господо, није ни праведан, ни симпатичан. Уопште приходи и финансијске мере не могу бити симпатичне и ретко су када праведне, а специјално у оваквим случајевима, господо, о каквој правди не може бити речи, али је реч о целисходности политике, шта се може у даном тренутку урадити, а шта не може.

Ми, господо, треба да имамо на уму шта у овоме тренутку радимо. Ми не радимо никакву велику финансијску реформу. То нам ни господин Министар Финансија ни секција не предлажу и

разумевам зашто не предлажу. Кад то стоји, онда је јасно, да ми ту меру не можемо проширити на целу земљу. То би изашло из компетенције Законодавног Одбора, то би имала право да учини само Народна Скупштина. Ми се морамо ограничити да радимо у кругу онога, што је овај привремени закон учинио. И, господо, кад ми не можемо учинити, да ову трошарину плаћају богати виноградарски крајеви, као што су сремски крајеви и као што је вршачки крај и као су, господо, други крајеви, који су богати, а нису ратом пострадали, онда не можемо тражити, да ово проширимо и на оне крајеве далматинске, чије је сиромаштво познато и који су поред тога цело ово време, не само за време рата, него и после рата, под туђинском окупацијом пострадали. И ви знате, да би то била једна очевидна неправда, да сада приступимо томе, да једну меру, која је захватила само 7 места, проширимо и на остала места у Далмацији. И заго се, господо, ја слажем са господином Дулибићем, да додамо на крају ону нову његову тачку, која прецизира, да стање има остати и од сада у Далмацији, како је и до сада било. (Др. Момчило Нинчић: Сем висине трошарине.) Сем стопе трошаринске. За трошаринску стопу слажем се, нека се повиси како је била повишена привременом уредбом, али не доуштам, да извршењем тога привременог закона финансијски органи а не законодавац оптерећују једном пореском даљбином својевољно незаконито оне људе, на које је законодавац макар и привремено хтео тај порез ударити. Ето, у томе је, господо, ствар.

Ако господин извештач, господин Министар или господин референт палазе, да није zgodна редакција господина Дулибића, да се она може на други начин лепше казати и да се иста ова мисао може постићи, онда је то друга ствар, нека нам господа предложе другу редакцију или да ово вратимо у одбор. Али ако господа то неће, онда морам изјавити, да ћу гласати за предлог господина Дулибића, а ако тај предлог не би био усвојен, ја бих онда морао да гласам против ове мере из разлога, који сам изнео и што сматрам, а ово морам на послетку казати, да смо ми, господо, својом дужношћу упућени, да законодавство за целу земљу уједначујемо и да све наше грађане стављамо поштујући на равну ногу. Али ако то не можемо одмах урадити, не смемо ништа проширивати и појачавати оне неправедне разлике, које до сада постоје.

Председник Миша Трифуновић: Реч има господин др. Нинчић.

Др. Момчило Нинчић: Господо, ја бих био у начелу за сваки порез и свако ново повећање порезе на вино у садашњим финансијским приликама, али слабост, господо, доиста овога предлога је у томе, што ми немамо порезе на вино у целој земљи, слабост је, господо, то морам признати. Тешко је бранити сада за Далмацију повећање постојећег стања то јест, да се прошири трошарина не само на градове, у којима постоји дација, него да се прошири на целу земљу, кад ми у много богатијим крајевима трошарине на вино немамо. Ја ћу само да поставим ствар на право место. Према томе мој би закључак био, да ми морамо остати при постојећем стању сем у питању трошарине, да оно што је предложио господин Дулибић усвојимо. Само хоћу да учиним опрезним Одбор од

претеривања. И аргументација господина Дулибића и господина Врсаловића ништа је сувише далеко. Не може се рећи, да се вино не може оптерећивати са порезом, јер вино није никаква храна, него је оно напротив антипод од хране. Кад би вино било храна, онда би свет у Америци морао помрети од глади, јер је продаја вина тамо забрањена. Али вино није ни помагач од хране, јер свет тамо није ни смршавао, што не није вина. Вино је један порески објект пар екселанс. Хоћу да ставим ствар на право место у погледу Далмације. Кад би ми у погледу Далмације учинили друкчије стање, онда би ставили Далмацију у много бољи положај него је она била под Аустријом, а да Аустрија постоји и даље, наступио би случај, да би она повисила трошарину. Дацио консумо није само на вино, него она је постојала и за друге артикле, плаћала се на пиринач, на хлеб, на месо на маст и друге живејне артикле. Све се то сада укида, а допустите, да се тиме много више оптерећивало, него са порезом на вино. Хоћу да речем, да враћајући дацио консумо на вино, стављамо Далмацију у бољи положај него што је била. Ми смо готови да поднесемо једну не малу финансијску жртву ради Далмације, ради света у Далмацији.

Ја мислим, да резултат ове дискусије треба да буде, да упозоримо владу и господина Министра Финансија, да тај порез на вино, који постоји само у неким крајевима, док у другим не постоји, да боде очи. Вино је један порески објект пар екселанс. Кад има крајева, где се не плаћају порез на вино, како можете тражити да се плаћа у другима? Чим се осети, да су једни грађани првога реда, да једни морају плаћати, а други да не плаћају, господо, то боде очи, то боли. Због тога ја мислим, и Министарство Финансија и Влада мора радити у том правцу, да се оптерећење нарочито у погледу вина изједначи за целу земљу.

Председник Миша Трифуновић: Реч има господин Лазич.

Војислав Лазич: Господо, став 6. овога члана оптерећује порезом на вино потрошачке масе, које то производе. Те потрошачке масе не производе то вино као алкохол за њих, па да би требало да их одвратимо, да они тај алкохол не пију. Они производе вино као један земљораднички производ на својој властитој земљи или на земљи једнога господара, кому раде то у наполицу. Одатле излази то, да ти људи, који раде туђу земљу и на туђој земљи производе један продукт, од кога живу и који треба да продаду, да купе сами, што требају за живот. Ми тај продукт оптерећујемо порезом и то нарочито порезом, који не постоји у другим крајевима, него само у појединим областима. Паже се: Тај је порез постојао и раније тамо, на да га оставимо. Лено је мој друг Врсаловић изнео: ако су грџали под Аустријом онако тешке дајбине, нека они грџају такве дајбине и у својој новој отаџбини. Ако се жели, да се вино оптерети порезом као алкохол, нека се оптерећују они, који пију, а не они, који га производе. Ради се о том, да се вино оптерећује онда, кад се производи и тако произвађачи плаћају порез, а онај потрошач, који га као луксус употребљава, онај не осећа баи тај порез никако. Зато сам ја против том порезу. Господин Нинчић каже, ако ми изоставимо порез на вино, онда ће већ то бити снизивање нашега

на тај начин, што ми оттерењујемо наше поједине производе нарочитим порезима, ми тиме наше артикле покушавајемо одмах тако, да не могу издржати страну конкуренцију и ово наше вино не може бити изважано. Место да што више извозимо и тиме поправљамо наш динар, гледамо, да тај наш производ остане у нашој земљи и не знам, откуда да долази, да се побољшава динар, ако се удари трошарина на вино! Ако је наш извоз стално мањи него увоз, ако наше вино остане у земљи, а не будемо га извозили на страну, производима нашим, које на страну продајемо, можемо побољшати валуту а док више увозимо него ли извозимо, не можемо нашу валуту поправити. Можемо говорити што хоћемо, али динар можемо поправити само практичним радом. На овај начин кваримо само нашу валуту, што спречавамо наш увоз, кад наше вино не може издржати конкуренцију на страни. Господа, која су прије мене говорили, довољно су то објаснила и није потребно више говорити о овој тачки.

Прећи ћу на тачку 15. овога члана...

Председник Миша Трифуновић: Господине Лазичу, влада велики интерес о овој ствари, па ћу и другој господи дати реч. Има реч господин извештач.

Извештач др. Славко Шећеров: Господин Дулибић је поднео један предлог, који би ја с неким малим изменама могао да примим. Тај би предлог био овако измењен (чита):

»У Далмацији ће се наплаћивати ова трошарина само при увозу вина у местима, у којима је по постојећим прописима изрично досада наплаћивана«.

То би дошло на крају прве напомене, где се говори о областима, у којима је наплаћиван точарински порез.

Председник Миша Трифуновић: Ви сте чули, господе, шта господин извештач од предлога господина Дулибића прима.

Др. Анте Дулибић: Ја пристајем.

Председник Миша Трифуновић: Ја ћу сада, господе, ставити на гласање.

Јосип Дрофеник: И ја имам свој предлог.

Извештач др. Славко Шећеров: Господин Дрофеник предлаже: »Вина подлежу трошарини и контроли у тренутку када улазе у продају«.

Љуба Јовановић: Да објасним. Предлог господина Дулибића, који је усвојио извештач и о коме сам говорио и ја, тиче се само Далмације, а предлог господина Дрофеника је општи предлог за све крајеве и ја мислим, да је праведно да примимо и тај предлог. Разлика је само та, што смо ми за Далмацију хтели да ограничимо, да се тиче само оних места, у којима је и до сада то наплаћивано.

Министар Финансија др. Коста Кумануди: Господине Дрофенику, ви не предлажете ништа ново.

Јосип Дрофеник: Ја бих желео, да се то нарочито нагласи, пошто је врло важно.

Председник Миша Трифуновић: Ја разумем, да ви предлажете, да се удари трошарина и контрола онда, кад вино почиње да ступа у продају.

Министар Финансија др. Коста Кумануди: Молим господина референта, да прочита како гласи текст.

Референт Министарства Финансија **Михајло Протић** чита из старе уредбе: »При пуштању у промет и тако даље«.

Председник Миша Трифуновић: Ја ћу ставити предлог господина Дулибића, који је примио господин извештач, овако измењен, како га је прочитао, на гласање. Предлог господина Дрофеника прима се у толико, у колико стоји већ у уредби, како га је господин референт и прочитао.

Молим вас, господе, ставиште овако, како га је господин извештач прочитао и примио предлог господина Дулибића, стављам на гласање. Ко је за то, нека изволи седети, а ко је против нека изволи устати. (Већина седи.) Предлог господина Дулибића примљен је већином гласова овако, како га је господин извештач прочитао.

Што се тиче предлога господина Дрофеника и њега ћу ставити на гласање. Има реч господин Министар Финансија.

Министар Финансија др. Коста Кумануди: То није никакав нов предлог, то се налази у тексту закона. Што се тиче контроле, то је ствар поступка, то не улази у закон, то је у правилнику и прописале се правилником, на који ће се начин тај закон имати да спроведе.

Јосип Дрофеник: Вем, да се мора та ствар долочити само у правилнику. Тога јаз предлагам, да приде у закон ради тога, кер со ти контролни претписи закривили неодољне жртве. Наша држава ни финансијски тако мочна, да би могла издржавати посебан штаб финансијев само ради контроле, ки држави не несе никаких приходков. Просим горај законодавни одбор, да не доноси таке одлоке, да само разбурја по непотребном народ ли забуја незадовољност ни мржњо до државних властии.

Председник Миша Трифуновић: Пошто ваш предлог господин Министар не прима, ја ћу ставити на гласање овако, како је прочитан и са чиме се слаже и господин Министар. Господа, која су за нека изволе седети, а господа, која су против нека изволе устати. (Већина седи.) Примљено је. Предлог господина Дрофеника је одбачен.

Јосип Дрофеник: Хоће ли се у правилнику искључити, да финансиј улазе у подруме?

Министар Финансија др. Коста Кумануди: Понављам само, да ћемо још поступак тако удељити, да плате порез и да се против њих никаква књижења не предузимају.

Председник Миша Трифуновић: Код ставова 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 и 14 нема никаквих примедба, они су дакле примљени.

Др. Анте Дулибић: Ја сам се пријавио за став 12.

Председник Миша Трифуновић: Реч има господин Дулибић.

Др. Анте Дулибић: Господе, ево шта бих вас молио, да укажем на члан 12., који говори о трошарини на карбид. Господе, многима од нас неће бити познато, да је тај карбид неопходно потребан за рибаре, кад поћу лове рибу, њиме они осветљавају море а интензивна светлост привлачи рибе и тако они могу да врше свој занат. После толико молби и настојања Министарство Финансија је изашло у сусрет рибарима и једном уредбом, која није била обнародована, али која је важила и која се налази такође напоменуто у списку уредаба у Министарству Финансија, Министар-

ски Савет је ослободио рибаре од плаћања трошарине на ону количину карбида, која им је потребна за вршење њиховог заната. (Министар Финансија др. **Коста Кумануди**: До краја године!) Свакако, познам тачно.

Дакле, господо, ви знате сами, ви сигурно не познајете, ни ја познајем и једног рибара, који се је обогатио, то је најсиромашнији свет и најнесретнији занат и трошарина од 60 динара на 100 килограма је превелика и због трошарине, која је постојала, рибари нису могли вршити свој занат, ни ти су могли са успехом добити своју поштењу зараду, а још мање конкурисати талијанским рибарима, јер су они ослобођени тога намета. Зато вас молим, господо, да пре него што дође у претрес уредба, о којој сам говорио, да изволите решити ово питање и да дадете ставу 12. ову напомену: Неће се плаћивати трошарина на карбид, који употребљавају рибари као средство за ловљење риба. Ближи услови, под којима ће се дати рибарима карбид, прописаће се правилником».

Молим, да се ова ствар сад реши. Министарство ће губити само један мали порез, а за рибаре то ће бити велика благодат.

Известилац др. **Славко Шећеров**: Ја морам изјавити, да су рибарски савези и ослобођени од трошарине на карбид. О томе предмету било је разговора у Одсеку и то је ушло у накнадни извештај. О овоме, постоји решење Министарског Савета, којим се ослобађају рибари од плаћања трошарине на карбид. Одсек је усвојио у начелу, да се рибари ослободе ове трошарине на карбид са извесним роком. Ја бих молио господина Дулибића, кад дође то решење на ред, да онда устане и говори о томе а не овде, пошто постоји специјално решење.

Др. **Анте Дулибић**: Ја бих молио господина министра, да се ово питање сад реши.

Стјепан Барић: Ако овде то решимо, онда ћемо скинути ону уредбу са дневног реда.

Председник **Миша Трифуновић**: Реч има господин Министар Финансија.

Министар Финансија др. **Коста Кумануди**: Ја бих Вас молио, господо, да ово питање одложимо кад се ренава извештај секције зато, што ова уредба садржава принципе, који треба да буду очувани. Ми бисмо повредили ону уредбу, ако бисмо у појединим покрајинама ослобађали ове и оне артикле трошарине. То је питање само једне покрајине, јер се у другим местима не употребљава карбид и онда би дошло до тога, да би сваки крај наше земље трајно ослобођење трошарине за неки артикул и од ове уредбе не би остало ништа. Зато молим, да општи основи ове уредбе остану неповређени а кад дође на ред решење секције, онда ћемо о томе решити специјално за Далмацију.

Др. **Љуба Поповић**: Господо, познато Вам је, да се бензин ослобађа трошарине који се употребљује за индустријске сврхе. И ово је једна врста индустрије и зато треба ослободити карбид трошарине, који се употребљава за риболов у Далмацији.

Председник **Миша Трифуновић**: Има реч господин Министар Финансија.

Министар Финансија др. **Коста Кумануди**: Ја немам ништа против тога, да се усвоји извештај секције по том предмету, али не могу да кварим хармонију закона, који је израђен на једној основи. Ако бисмо усвојили предлог господина

Дулибића, закон би био поремећен а ја хоћу да општи принципи закона остану сачувани.

Др. **Анте Дулибић**: Имате у закону толико изнимка за ослобођење од царине, Министар Финансија је овлашћен, да та ослобођења врши. Ја не знам, зашто не би господин Министар Финансија примно ово ослобођење трошарине за карбид у Далмацији, кад имате слично ослобођење за бензин за индустријска предузећа.

Министар Финансија др. **Коста Кумануди**: Ви имате једно решење Министарског Савета, Ви ћете помоћу тога решења постићи исти циљ.

Др. **Анте Дулибић**: Мени би било жао, што не могу пристати на то. Мени би било жао, кад би се сво одбацило. Кад бих могао, господо, ја бих овај предлог опозвао. Ја вас само унозравам на то. По свој уредби, о којој говори господин Министар Финансија, господин Министар је дао ту повластицу само до краја ове године, а после ће народ кукати и ми нећемо имати друге могућности, да му дамо да и даље живи.

Известилац др. **Славко Шећеров**: После овога извештаја одмах ће доћи на дневни ред извештај секција о необјављеним решењима и кад се после стави, ако бисмо продужили рад, то би решење дошло на дневни ред. Зашто сад да то уђе, кад ће то већ бити иначе озакоњено? Господин Министар је изјавио, да нема ништа против тога и зашто онда да журимо да се ово унесе у закон.

Председник **Миша Трифуновић**: Има реч господин Љуба Јовановић.

Љуба Јовановић: Ја пре свега мислим, да се ово не тиче само Далмације, него је одредба таква да сви рибари, и на нашим језерима, и на рекама нашим, и на нашем мору, треба да се користе овим. Питање је, да ли уопште треба на тај начин потпомагати једну доста знатну грану наше народне привреде. По моме мишљењу, треба. А специјално, господо, кад је реч о најглавнијем делу тих радника, а то су рибари на језерима и мору нашем, да Вам свратим пажњу, да су они били од 1914. године до сада стављени у немогућност да раде свој занат. Ратне прилике, а затим пронаст и мрежа и осталог алата и чамаца довела их је до тога, да су они, просто на просто, остали скрштених руку. А да се сад врате у нормалан живот треба им то олакшати. (Известилац др. **Славко Шећеров**: Ослобођени су!)

Господо, ми непрестано говоримо, да су они обезбеђени; али само до краја ове године. А цела је, господо, разлика у 12 месеци. Како смо се споразумели, да ће ово трајати још 12, односно 18 месеци, онда нека се та уредба вечерас продужи на овај начин, а господа су показала да има још таквих случајева. Ово је у толико лакше учинити, кад смо већ претресали то питање. Зашто да га претресамо поново? Ја мислим, да су господа исцрпена, а ако је господин Министар вољан, да изађе на сусрет, нека изађе сада, јер он није изјавио, да је противан да се о томе говори, него да се о томе другинут говори. Ја мислим, да је боље рећи: хоће ли да реши то питање или не.

Министар Финансија др. **Коста Кумануди**: Мени је у толико лакше да изађем на сусрет зато, што сам ја већ и предложио ово раније решење. Ја сам хтео само да сачувам законску форму, али кад Законодавни Одбор налази у већини, да треба